

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens meddelelse om Den Social- og Arbejdsmarkedspolitiske Dagsorden«

KOM(2005) 33 endelig

(2005/C 294/04)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 9. februar 2005 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens meddelelse om Den Social- og Arbejdsmarkedspolitiske Dagsorden«

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede **Ursula Engelen-Kefer** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 21. juni 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 419. plenarforsamling den 13. og 14. juli 2005, mødet den 13. juli, følgende udtalelse med 60 stemmer for, 1 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 Der knyttes særlige forventninger til den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden for perioden 2006-2010. På et tidspunkt, hvor der skal foretages en midtvejsrevision af Lissabon-strategien, drejer det sig om i højere grad at sætte fokus på social- og arbejdsmarkedspolitikens betydning for opnåelse af Lissabon-målene. Vi må indfri Lissabon-strategiens ambition om, at forbedret konkurrenceevne og øget økonomisk vækst kan gå hånd i hånd med skabelse af flere og bedre arbejdspladser og styrkelse af den sociale samhørighed. Dette kræver en europæisk politik, som i lige høj grad forfølger disse mål og dermed sikrer ligevægt i Lissabon-strategien. Med henblik på at sikre den europæiske sociale model på længere sigt må der skabes ligevægt mellem den økonomiske politik, social- og arbejdsmarkedspolitikken samt miljøpolitikken.

1.2 Det Europæiske Råd konstaterede på sit topmøde den 22.-23. marts 2005 om genoplivelse af Lissabon-strategien, at fremme af vækst og beskæftigelse må øverst på dagsordenen, og henviste til den makroøkonomiske politiks afgørende betydning i denne sammenhæng⁽¹⁾. Denne prioritering forekommer absolut nødvendig i lyset af den vedvarende konjunkturafmatning og den fortsat høje arbejdsløshed. Rådet tager udgangspunkt i en strategi baseret på et gensidigt forstærkende mix af økonomisk politik og social- og arbejdsmarkedspolitik, når det hævder, at EU for at nå disse mål »... i endnu højere grad må mobilisere alle egnede nationale og fælles virkemidler ... inden for strategiens tre dimensioner — den økonomiske, den sociale og den miljømæssige — så man bedre udnytter de dermed forbundne synergieffekter som elementer i en bæredygtig udvikling«⁽²⁾. EØSU mener imidlertid ikke, at prioritering af vækst og beskæftigelse automatisk fører til en forbedring i den sociale situation, selv om øget vækst er en væsentlig forudsætning for at bekæmpe arbejdsløsheden og forbedre den sociale situation. Social- og arbejdsmarkedspolitikken må snarere betragtes som en produktiv faktor med en gunstig indvirkning

på vækst og beskæftigelse. Den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden »bidrager til virkeliggørelsen af Lissabon-strategiens mål ved at styrke den europæiske sociale model, der bygger på stræben efter fuld beskæftigelse og større social samhørighed«⁽³⁾.

1.3 »Den europæiske sociale model bygger på gode økonomiske resultater, et højt niveau for social beskyttelse og uddannelse samt social- og arbejdsmarkedspolitisk dialog«⁽⁴⁾. Den tager udgangspunkt i de grundlæggende værdier — demokrati, frihed og social retfærdighed — som er fælles for alle medlemsstater. I den fremtidige EU-forfatning, navnlig i EU-charteret om grundlæggende rettigheder, er denne tilslutning til en social markedsøkonomi og dens grundlæggende værdier for første gang indskrevet — gældende for hele EU. Alle EU's medlemsstater udviser fælles træk, som er kendetegnende for velfærdsstaten, skønt disse træk antager forskellig form i de enkelte lande. Disse fælles træk udgør tilsammen den europæiske sociale model. Til disse fælles træk hører

- bæredygtige sociale sikringssystemer, der bygger på solidaritetsprincippet, og som giver beskyttelse mod generelle livsriski;
- lovbestemte eller overenskomstfastsatte arbejdsvilkår til beskyttelse af arbejdstagerne og til fremme af beskæftigelsen;
- deltagelses- og medbestemmelsesret for arbejdstagerne og disses interesseorganisationer;
- ordninger for arbejdsmarkedrelationer og en selvstændig social dialog mellem arbejdsmarkedsparterne;
- almennyttige tjenester.

Det er den europæiske social- og arbejdsmarkedspolitikens opgave at bevare og videreudvikle denne europæiske sociale model via indførelse af effektive instrumenter på europæisk plan. Social- og arbejdsmarkedspolitikens særlige bidrag består af den europæiske beskæftigelsesstrategi, koordineringstiltag til fremme af social integration og til reform af de sociale sikringssystemer samt udjævning af leve- og arbejdsvilkårene på et stadigt stigende niveau gennem sociale minimumsstandarder.

⁽¹⁾ »Sunde makroøkonomiske betingelser er en vigtig forudsætning for at støtte indsatsen til fordel for vækst og beskæftigelse.« (Formandskabets konklusioner, side 2).

⁽²⁾ Op.cit., s. 2.

⁽³⁾ Formandskabets konklusioner, side 9.

⁽⁴⁾ Det Europæiske Råd, Formandskabets konklusioner – Barcelona, 15.-16. marts 2002.

1.4 Med henblik på opnåelse af Lissabon-målene må social- og arbejdsmarkedspolitikken styrkes som særligt indsatsområde på europæisk plan via en aktiv politik, som tager sigte på at

- undgå arbejdsløshed og reintegrere særligt vanskeligt stillede befolkningsgrupper på arbejdsmarkedet;
- bekæmpe fattigdom og social udstødelse under særlig hensyntagen til nye fattigdomsrisici, f.eks. »working poor«;
- bekæmpe forskelsbehandling af enhver art og gennemføre lige muligheder for kvinder og mænd;
- uddybe erfaringsudvekslingen om reformstrategier inden for den sociale sikring med henblik på bevare dennes sociale funktion samtidig med, at dens finansielle grundlag sikres;
- gennemføre sociale minimumsstandarder for at beskytte arbejdstagerne og sikre dem og deres interesseorganisationer deltagelses- og medbestemmelsesret.

EØSU går helhjertet ind for den nye procedure, som Kommissionen har vedtaget, og som går ud på, at ethvert lovforslag skal vurderes ud fra dets følgevirkninger for vækst og beskæftigelse og på grundlag af dets forenelighed med EU's charter om grundlæggende rettigheder.

1.5 Gruppen på højt plan vedrørende social- og arbejdsmarkedspolitikens fremtid i den udvidede Europæiske Union, som fremlagde sin rapport i maj 2004, har ydet et vigtigt bidrag til forberedelsen af den nye social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden. EØSU mener, at der i højere grad bør tages hensyn til denne gruppes resultater og forslag i den nye social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden⁽⁵⁾.

2. Resumé af Kommissionens forslag

2.1 I sin meddelelse understreger Kommissionen først og fremmest, at den går ind for modernisering og udvikling af den europæiske sociale model og for fremme af den sociale samhørighed som led i Lissabon-strategien. Den sociale dagsorden fastlægger, hvilke prioriteringer der bør være retningsgivende for EU's indsats. Gennemførelsen af dagsordenen bør hvile på følgende principper:

- et positivt samspil mellem økonomiske, social- og arbejdsmarkedspolitiske samt beskæftigelsespolitiske foranstaltninger;
- fremme af kvalitet i beskæftigelsen, socialpolitikken og de arbejdsmarkedsmæssige forbindelser for hermed at forbedre de menneskelige og sociale ressourcer;

⁽⁵⁾ Rapport fra gruppen på højt plan vedrørende social- og arbejdsmarkedspolitikens fremtid i den udvidede Europæiske Union, maj 2004.

— modernisering af de sociale sikringsordninger gennem tilpasning til samfundets nuværende krav på grundlag af solidaritet og via styrkelse af deres rolle som produktiv faktor;

— hensyntagen til omkostningerne ved ikke at have en socialpolitik⁽⁶⁾.

2.2 Med udgangspunkt i disse principper foreslås en strategisk tilgang, som hviler på to elementer:

— Styrkelse af borgernes tillid til samfundsændringerne gennem en tilgang på tværs af generationerne, partnerskaber for forandring og udnyttelse af globaliseringens muligheder.

— Prioritering på grundlag af Kommissionens strategiske mål for 2005 — 2009 inden for følgende politikområder: beskæftigelsesfremme, håndtering af strukturændringer, et solidarisk samfund og lige muligheder.

3. Opbygning af tillid — betingelser for succes

3.1 I forbindelse med styrkelse af tilliden til samfundsændringerne annoncerer Kommissionen tre konkrete foranstaltninger:

— grønbog om demografiske ændringer og et bidrag til et europæisk ungdomsinitiativ;

— partnerskab for forandring gennem afholdelse af et årligt forum til evaluering af den sociale dagsorden;

— inddragelse af den europæiske sociale model i de internationale samarbejdsfora og indførelse på globalt plan af begrebet menneskeværdigt arbejdsmiljø.

3.2 Også EØSU anser det for nødvendigt at øge borgernes tillid til den europæiske integrationsproces og samfundsudviklingen generelt. Dette vil kun lykkes, hvis den europæiske politik fører til en reel forbedring i den enkeltes sociale situation. EØSU mener endvidere, at en grundig analyse af de demografiske ændringers samfundsmæssige følger er nødvendig, og hilser det velkommen, at der nu er en grønbog⁽⁷⁾ på vej, som vil muliggøre en bred europæisk debat. Med henblik på at fremme en tilgang, der dækker alle generationer, må opmærksomheden navnlig rettes mod virkningerne for den unge generation. Det fremgår imidlertid ikke klart af Kommissionens forslag, hvilken form for bidrag til et europæisk ungdomsinitiativ, den konkret har forestillet sig, og hvilken rolle den har tiltænkt selv i den sammenhæng. Tysklands, Spaniens, Frankrigs og Sveriges regeringer har for nylig forelagt Det Europæiske Råd et fælles forslag om en europæisk ungdomspagt. Dokumentet omfatter forslag til foranstaltninger

⁽⁶⁾ KOM(2005) 33 endelig af 9.2.2005, s. 2.

⁽⁷⁾ KOM(2005) 94 endelig af 16.3.2005.

inden for beskæftigelse og social integration, almen uddannelse og erhvervsuddannelse, mobilitet og udveksling af unge. Disse forslag blev vedtaget på forårstopmødet ⁽⁸⁾.

I det fælles forslag henvises der også udtrykkeligt til den annoncerede grønbog om demografiske ændringer. EØSU beklager, at Kommissionen ikke kommer nærmere ind på dette forslag fra regeringerne i sin meddelelse ⁽⁹⁾.

3.3 EØSU anser det i princippet for hensigtsmæssigt at afholde et årligt forum til evaluering af den sociale dagsordens gennemførelse. Et sådant forum bør efter EØSU's opfattelse beskæftige sig med perspektiverne for den europæiske sociale model, inddrage alle relevante samfundsgrupper og planlægges sådan, at der er mulighed for diskussion blandt deltagerne.

3.4 EØSU støtter kraftigt Kommissionens intention om aktivt at inddrage den europæiske sociale model i internationale samarbejdsfora og fremme indførelsen af menneskeværdige arbejdsvilkår på verdensplan i overensstemmelse med ILO-normerne. I den forbindelse kan EU kun være troværdig, hvis det værner om og videreudvikler den europæiske sociale model, også under ændrede økonomiske rammebetingelser, og på overbevisende måde går ind for, at økonomiske og sociale fremskridt må gå hånd i hånd. I den forbindelse bør der udtrykkeligt henvises til den reviderede europæiske socialpakt og til EU's charter om grundlæggende rettigheder.

4. Beskæftigelse og arbejdskvalitet, håndtering af strukturændringer

4.1 Den europæiske beskæftigelsesstrategi

4.1.1 Kommissionen har planer om en revision i 2005 af den europæiske beskæftigelsesstrategi. Det er tanken, at der skal fokuseres på de prioriteringer, der er foretaget i 2003-rapporten fra Kok-kommissionen for beskæftigelse: fremme af tilpasningsevnen, bedre integration på arbejdsmarkedet, flere investeringer i menneskelige ressourcer, mere effektiv styring af reformgennemførelsen. Dette skal foregå under hensyntagen til de overordnede økonomisk-politiske retningslinjer. EØSU henviser til, at gruppen på højt plan om socialpolitikens fremtid har fremlagt konkrete forslag til fastsættelse af prioriteter i de nye retningslinjer for beskæftigelsen. Forslagene går ud på, at retningslinjerne skal lægge vægt på en tidligere og bedre integration af unge på arbejdsmarkedet, skabelse af overgang mellem uddannelse og erhverv samt integration af kvinder og ældre arbejdstagere. Et andet højt prioriteret område skal ifølge ekspertgruppens forslag være fremme af arbejdskvaliteten gennem foranstaltninger til forbedringer i tilrettelæggelsen af arbejdet og i arbejds- og sundhedsbeskyttelsen, hvilket samtidig letter integrationen af ældre på arbejdsmarkedet. På

⁽⁸⁾ Det Europæiske Råd, Formandskabets konklusioner – Bruxelles, 22.-23. marts 2005.

⁽⁹⁾ EØSU's udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om oprettelse af programmet »Aktive unge« for perioden 2007-2013« (CESE 253/2005 af 10.3.2005 – ordfører: Rodríguez García Caro).

området livslang læring stiller gruppen ligeledes en række forslag, som skal indflettes i beskæftigelsesretningslinjerne. Håndtering af strukturændringernes sociale følger og støtteforanstaltninger i den forbindelse, navnlig i de nye medlemsstater, bør også indgå med større vægt i EU's nye retningslinjer for beskæftigelsespolitikken. I de integrerede retningslinjer for vækst og beskæftigelse, som i mellemtiden er udarbejdet, tages disse forslag kun delvis op ⁽¹⁰⁾.

EØSU mener, at der ved omlægningen af beskæftigelsesretningslinjerne i højere grad bør lægges vægt på jobkvaliteten for herved at undgå en forringelse af arbejdsvilkårene.

4.1.2 Den Europæiske Socialfonds (ESF's) støttefunktion i forbindelse med den europæiske beskæftigelsesstrategi nævnes udelukkende i forbindelse med forbedring af kontrolmekanismerne for strategiens gennemførelse og annonceringen af en kommunikationsstrategi. EØSU finder det kritisabelt, at Kommissionen ikke en eneste gang nævner ESF's nøglefunktion, når det gælder fremme af de menneskelige ressourcer og arbejdsmarkedsrelaterede uddannelses- og videreuddannelsesforanstaltninger. EØSU mener ikke, at ESF's centrale rolle i indsatsen til fremme af livslang læring fremgår tydeligt nok. I den sammenhæng bør det understreges, at kompetencer og kvalifikationer er væsentlige konkurrencefordele for EU ⁽¹¹⁾.

4.1.3 EØSU går i princippet ind for de afsnit i den sociale dagsorden, der handler om ledsageforanstaltninger i forbindelse med de økonomiske strukturændringer. Ekspertgruppen om socialpolitikens fremtid har tydeligvis givet inspiration til disse foranstaltninger. Det er imidlertid påfaldende, at Kommissionen ikke kommer ind på de sociale følger af virksomhedsomlægningerne. Det drejer sig netop om at finde løsninger til håndtering af de sociale følger, og sådanne løsninger bør gøre det muligt at opnå en rimelig balance mellem økonomiske interesser og arbejdstagernes interesser. Kommissionen fremsætter hovedsagelig forslag til procedurer og instrumenter som f.eks. etablering af et forum på højt plan med deltagelse af alle aktører og berørte parter for at støtte virksomhedsomlægningerne. Kommissionen kommer ikke nærmere ind på forummets sammensætning, mål eller indhold. Ej heller fremhæves betydningen af arbejdstagernes rettigheder og den europæiske sociallovgivning for håndteringen af strukturændringernes sociale følger. EØSU mener imidlertid, at direktiverne om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af kollektive afskedigelser og overførsel af virksomheder og om informering og høring af arbejdstagerne samt direktivet om europæiske samarbejdsudvalg er vigtige instrumenter til håndtering af de sociale følger af strukturændringerne i samarbejde med arbejdstagerne og disses interesseorganisationer.

⁽¹⁰⁾ KOM(2005) 141 endelig af 16.4.2005.

⁽¹¹⁾ EØSU's udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Socialfond« (CESE 250/2005 af 9.3.2005 – ordfører: Ursula Engelen-Kefer).

4.1.4 EØSU bifalder indledningen af anden fase af høringen af de europæiske arbejdsmarkedsparter vedrørende omstrukturering og revision af direktivet om europæiske samarbejdsudvalg, men mener, at de to temaer bør behandles særskilt. Det er rigtigt, at de europæiske samarbejdsudvalg spiller en vigtig rolle i forbindelse med omstruktureringerne, men uafhængigt heraf skulle forbedringen af direktivet om europæiske samarbejdsudvalg for længst have været foretaget. EØSU har allerede taget fat på dette emne og fremsat følgende bemærkninger: »Dette ... instrument har i høj grad bidraget til udvikling af en europæisk dimension i de sociale og arbejdsmarkedsmæssige forbindelser«⁽¹²⁾.

4.1.5 EØSU støtter endvidere planen om at opnå en stærkere synergi mellem de politiske foranstaltninger og de finansielle gennemførelsesinstrumenter, herunder navnlig ESF. Det er imidlertid uklart, hvad Kommissionen helt præcist har forestillet sig i den forbindelse. Det er heller ikke klart, hvad Kommissionen mener med, at den europæiske beskæftigelsesstrategi skal knyttes tættere sammen med udviklingen af lovgivningsmæssige rammebetingelser og aftaler mellem arbejdsmarkedets parter.

4.2 En ny dynamik i forholdet mellem arbejdsmarkedets parter

4.2.1 Kommissionen vil tilføre forholdet mellem arbejdsmarkedets parter ny dynamik gennem videreudvikling af arbejdslovgivningen, styrkelse af den sociale dialog og fremme af virksomhedernes sociale ansvar. I den forbindelse har Kommissionen til hensigt at fremlægge en grøn bog om udvikling af arbejdsretten, hvori den vil analysere de nuværende tendenser i retning af nye arbejdsstrukturer og undersøge, hvilken rolle arbejdsretten kan spille for etableringen af et mere sikkert miljø og ved tilpasningen til nye udviklinger. Debatten omkring grønbogen vil efter Kommissionens opfattelse kunne føre til en modernisering og forenkling af de nuværende regler. EØSU finder, at Kommissionen gør ret i at udarbejde en sådan grøn bog. EØSU mener dog, at det er for tidligt, selv i begrænset omfang, at foregribe de mulige konklusioner af en sådan debat. EØSU mener i princippet, at en revision af arbejdsretten, som bør ske under inddragelse af arbejdsmarkedets parter, bør tage udgangspunkt i de bestemmelser i traktaten, hvoraf det fremgår, at minimumsforskrifter bør føre til en udjævning af leve- og arbejdsvilkårene på et stadigt stigende niveau (jf. EF-traktatens artikel 136).

4.2.2 Derudover har Kommissionen til hensigt i 2005 at fremlægge et initiativ til beskyttelse af arbejdstageres persondata, ajourføre direktiverne om overførsel af virksomheder og kollektive afskedigelser samt konsolidere de forskellige bestemmelser om information og høring af arbejdstagerne. EØSU gør opmærksom på, at det er på tide at sætte handling bag disse initiativer. Ajourføringen af direktiverne bør i henhold til trak-

taten sigte mod en »forbedring af leve- og arbejdsvilkårene for herigennem at muliggøre en udjævning af disse vilkår på et stadigt stigende niveau« (EFT art. 136).

Hvad angår konsolideringen af bestemmelserne om information og høring af arbejdstagerne, finder EØSU, at medbestemmelsesniveauet i direktivet om det europæiske aktieselskab bør tjene som målestok herfor.

4.2.3 EØSU støtter de forslag, som Kommissionen har fremsat på området sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, og bifalder især den vægt, som lægges på forebyggelse i de planlagte initiativer. Formålet med den bebudede nye strategi for arbejds- og sundhedsbeskyttelse for perioden 2007-2012 bør først og fremmest være også at undersøge nye sundhedsrisici, indarbejde bestemmelser om beskyttelse af arbejdstagergrupper, som ikke tidligere har været omfattet heraf, og undersøge, hvordan man kan forbedre og støtte gennemførelsen af de gældende bestemmelser om arbejds- og sundhedsbeskyttelse, især i de nye medlemsstater.

4.2.4 EØSU bifalder ligeledes, at Kommissionen har til hensigt at fremme og støtte den sociale dialog hen over alle erhverv og sektorer samt yde de europæiske arbejdsmarkedsparter mere logistisk og teknisk støtte. EØSU finder, at dette især er nødvendigt i de nye medlemsstater, hvor den sociale dialog i mange tilfælde er mindre udviklet og stadig i sin vorden. De europæiske arbejdsmarkedsparters bilaterale sociale dialog er et væsentligt element i den europæiske sociale model. Arbejdsmarkedsparternes sociale dialog spiller en særlig rolle på grund af parternes legitimitet og repræsentativitet samt evne til at indgå bindende aftaler på europæisk niveau, hvilket arbejdsmarkedsparterne fastslog i deres fælles erklæring med henblik på topmødet i Laeken⁽¹³⁾. Ligeså vigtig er dialogen med civilsamfundet, der først og fremmest kommer til udtryk i høringen af EØSU som forum for det organiserede civilsamfund⁽¹⁴⁾. Især de nye medlemsstater har brug for støtte fra Kommissionen for at kunne udvikle den civile dialog og skabe stabile forhold mellem arbejdsmarkedsparterne.

4.2.5 Kommissionen har til hensigt at tage yderligere initiativer vedrørende virksomhedernes sociale ansvar for at styrke udviklingen på dette område. EØSU finder, at de mange gode eksempler på, at virksomhederne gennem adfærdskodekser og andre frivillige foranstaltninger påtager sig et socialt ansvar som understreget på det europæiske forum for interessenter, er et godt udgangspunkt. Man bør i den forbindelse ikke glemme initiativer til fremme af livslang læring. EØSU støtter derfor Kommissionen i dens bestræbelser på at tage initiativer, der på europæisk niveau skal fremme udviklingen og gennemsigtigheden af grundlæggende principper om virksomheders sociale ansvar.

⁽¹²⁾ EØSU's udtalelse om »Den konkrete anvendelse af direktivet om europæiske samarbejdsudvalg (94/45/EF) og aspekter, som måtte trænge til revision« (EUT C 10 af 14.1.2004 – ordfører: Josly Piette).

⁽¹³⁾ EFS/UNICE/CEEP - fælles erklæring af 7.12.2001.

⁽¹⁴⁾ EØSU's udtalelse om »Hvidbog om styreformer i EU« (EFT C 125 af 27.5.2002, s. 61, ordfører: Ursula Engelen-Kefer, medordfører: Irini Pari).

4.3 Et europæisk arbejdsmarked

4.3.1 Kommissionen har til hensigt at tage forskellige initiativer for at fjerne eksisterende hindringer for bevægeligheden på tværs af grænserne og skabe et virkeligt europæisk arbejdsmarked. Et eksempel på et initiativ er forslaget til direktiv om overførsel af rettigheder fra arbejdsmarkedsbaserede pensions-systemer. EØSU mener, at dette forslag bør fremlægges hurtigst muligt i betragtning af, at arbejdsmarkedsparterne endnu ikke har indledt forhandlinger som følge af divergerende opfattelser af direktivets rækkevidde.

4.3.2 Et andet af Kommissionens forslag vedrører udarbejdelsen af en fakultativ ramme for tværnationale kollektive overenskomstforhandlinger på enten virksomheds- eller sektorplan. Kommissionen foreslår, at denne ramme finder anvendelse på grænseoverskridende spørgsmål vedrørende arbejdets tilrettelæggelse, beskæftigelse, arbejdsvilkår samt efter- og videreuddannelse i overensstemmelse med et partnerskab for forandring. »Fakultativ« betyder, at arbejdsmarkedsparterne selv afgør, om de vil anvende denne juridiske ramme.

Der er konkrete eksempler på, at europæiske samarbejdsudvalg i mange tilfælde ikke kun udnytter deres ret til at blive informeret og hørt, men også på frivillig basis har indgået aftaler, som knytter sig til nogle af de nævnte emner. Der findes lignende eksempler på sådanne aftaler i den sociale dialog på sektorplan.

EØSU støtter initiativets mål om at fremme den sociale dialog på virksomheds- og sektorplan og samtidig i højere grad end tidligere tage højde for den kendsgerning, at virksomheder udøver grænseoverskridende aktiviteter, hvorved aftaler indgået på frivillig basis får tilsvarende grænseoverskridende betydning. EØSU anbefaler Kommissionen på så tidligt et stadium som muligt at lægge forslaget om en sådan ramme ud til høring blandt de europæiske arbejdsmarkedsparter og at indhente samt tage højde for disses synspunkter.

4.3.3 Personers fri bevægelighed er som påpeget af Kommissionen en af de grundlæggende friheder i EU. EØSU mener derfor, at der konstant bør gøres en indsats for at forbedre eksisterende instrumenter som f.eks. EURES-netværket og koordineringen af de sociale sikringsordninger for vandrende arbejdstagere. EØSU bifalder derfor forslaget om i 2005 at nedsætte en ekspertgruppe, der skal evaluere udvidelsens indvirkning på mobiliteten og virkningen af overgangsperioderne og fremlægge en rapport herom i 2006. EØSU gør opmærksom på, at arbejdsmarkedsparterne og de ikke-statslige organisationer har stor erfaring på dette område. EØSU opfordrer derfor Kommissionen til at medtænke repræsentanter for arbejdsmarkedsparterne og de ikke-statslige organisationer ved sammensætningen af ekspertgruppen.

5. Et mere solidarisk samfund: lige muligheder for alle

5.1 Under dette andet aktionsområde behandler Kommissionen den øgede udveksling af erfaringer vedrørende reformen af de sociale sikringsordninger, politikker til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse og til fremme af ligestilling samt de sociale tjenesteydelsers betydning.

5.2 Kommissionen foreslår atter, at koordineringen på områderne social integration, pensioner og sundhed rationaliseres og forenkles. EØSU har allerede udtalt sig om dette spørgsmål i en tidligere udtalelse⁽¹⁵⁾. EØSU gør opmærksom på, at der ved anvendelsen af den åbne koordinationsmetode efter udvalgets opfattelse bør tages hensyn til de enkelte områders særlige karakteristika. EØSU finder bl.a., at anvendelsen af den åbne koordinationsmetode på området social integration, som allerede er langt fremskreden, bør videreføres og resultere i, at der hvert andet år udarbejdes nationale handlingsplaner og rapporter. EØSU mener, at dette især er vigtigt, fordi det trods fælles anstrengelser ikke har været muligt at mindske fattigdommen i væsentlig grad. Ca. 15 % af EU's samlede befolkning er fattige, og i nogle lande ligger andelen over 20 %. En væsentlig årsag hertil er den høje arbejdsløshed, som især rammer børnerige familier og enlige forældre⁽¹⁶⁾. Det stigende antal »fattige arbejdstagere« viser, at personer i beskæftigelse heller ikke er beskyttet mod fattigdom⁽¹⁷⁾. Der bør derfor gøres en større indsats for at bekæmpe fattigdom og social udstødelse.

5.3 Kommissionen vil i den forbindelse fortsætte debatten om de nationale mindsteindkomstordninger og iværksætte en høring i 2005. EØSU vil gerne vide, hvor denne debat fandt sted, og hvem der deltog i den. EØSU mener, at det er op til medlemsstaterne at yde alle trængende borgere social bistand i form af en minimumsindkomst, som gør det muligt at føre en menneskeværdig tilværelse. Det fremgår ikke tydeligt af Kommissionens redegørelse, hvorfor denne debat om nationale mindsteindkomstordninger skal føres på europæisk niveau. EØSU stiller desuden spørgsmålet, om ikke det vil være bedre at fremrykke tidspunktet for Det Europæiske År for Bekæmpelse af Fattigdom og Social Udstødelse, der er fastsat til 2010, som følge af problemets hastende karakter.

5.4 EØSU støtter Kommissionens politikker på områderne ligestilling af mænd og kvinder og ikke-forskelsbehandling generelt. Kommissionen vil i 2005 fremlægge en ny meddelelse, hvori den vil redegøre for sin politik og undersøge nye initiativer som supplement til de eksisterende lovgivningsmæssige rammer.

⁽¹⁵⁾ EØSU's udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Styrkelse af Lissabon-strategiens sociale dimension: Strømning af den åbne koordinations inden for social beskyttelse« (EUT C 32 af 5.2.2004, ordfører: Wilfried Beirnaert).

⁽¹⁶⁾ Fælles rapport om social integration 2004, maj 2004.

⁽¹⁷⁾ Rapport fra gruppen på højt plan vedrørende social- og arbejdsmarkedspolitikens fremtid i den udvidede Europæiske Union, maj 2004.

EØSU gør opmærksom på, at direktiverne om bekæmpelse af forskelsbehandling i mange medlemsstater først for nylig er blevet omsat til national lovgivning eller er ved at blive det. EØSU mener derfor, at det vil være hensigtsmæssigt at gøre status over gennemførelsen af disse direktiver og på denne baggrund foreslå yderligere politiske foranstaltninger.

EØSU støtter de bebudede foranstaltninger på området ligestilling af mænd og kvinder, herunder oprettelsen af et europæisk institut for ligestilling og indførelsen af en ny udgave af handlingsplanen »Lige muligheder for handicappede«.

5.5 Kommission har ydermere til hensigt i 2005 at fremlægge en meddelelse om forsyningspligttydelsernes betydning. EØSU bifalder dette, især fordi udvalget forventer, at denne meddelelse vil have en afsmittende og afklarende effekt på den kontroversielle debat om direktivet om tjenesteydelser i det indre marked. Kommissionen satte allerede i sin hvidbog om forsyningspligttydelser fokus på de særlige karakteristika ved sociale tjenesteydelser, bl.a. at de er underlagt offentlige tjenesteforpligtelse, samtidig med at de er tilpasset individuelle behov. Uanset om sociale tjenesteydelser tilvejebringes af private eller offentlige leverandører, adskiller de sig fundamentalt fra andre tjenesteydelser i det indre marked, eftersom de bygger på solidaritetsprincippet, er tilpasset individuelle behov og bidrager til at fremme den sociale samhørighed i et samfund ved at sikre den grundlæggende ret til social beskyttelse. EØSU mener derfor, at sociale tjenesteydelser, og navnlig sundhedsydelser, bør behandles fundamentalt anderledes end rent markedsbestemte tjenesteydelser.

5.6 EØSU beklager, at Kommissionen ikke kommer ind på den rolle, som almennyttige sociale tjenesteydelser spiller for beskæftigelsen og den sociale samhørighed. EØSU har allerede beskæftiget sig med dette spørgsmål i sin udtalelse om midtvejsevalueringen af den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden og påpegede i den forbindelse, at »de almennyttige reviderede tjenesters bidrag til beskæftigelsen og deres samfunds betydning anerkendes og udnyttes i stadig stigende grad, hvilket giver vigtige resultater inden for fremme og beskyttelse af de svagstillede rettigheder, imødekommelse af uddannelsesbehov, social bistand, sundhedsbistand, støtte til politikker vedrørende social integration og udligning af sociale forskelle. De almennyttige organisationer hjælper med til at indkredse og udtrykke nye sociale behov, specielt hos de dårligst stillede befolkningsgrupper. De investerer i at reparere ødelagte sociale strukturer, som har behov for at genskabe nogle positive forbindelser. De mobiliserer solidaritetsfølelse og samfundsdeltagelse, som er et nødvendigt grundlag for et velfungerende demokrati, også i de dårligst stillede områder«⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁸⁾ EØSU's udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg: Midtvejsevaluering af den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden« (EUT C 80 af 30.3.2004 (punkt. 3.3.6 og 3.3.7), ordfører: Luca Jahier.

6. Konklusion

6.1 EØSU bifalder Kommissionens meddelelse om den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden og finder, at den bidrager til at understrege, hvor vigtig en rolle socialpolitikken spiller for opfyldelsen af Lissabon-målsætningerne. EØSU finder imidlertid, at meddelelsen trods den strategiske tilgang ikke helt lever op til de særlige forventninger, som knytter sig til midtvejsevalueringen af Lissabon-strategien. Under den foregående social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden betragtede Kommissionen socialpolitikken som en væsentlig produktiv faktor, men dennes rolle nævnes ikke længere eksplicit i det nye forslag. EØSU mener i stedet, at socialpolitikken ikke bør være underordnet den økonomiske politik, men at de to politikker bør være sidestillet. Fremme af social samhørighed og opbygning af en aktiv velfærdsstat hører lige som målsætningerne om styrkelse af konkurrenceevnen og bæredygtig økonomisk vækst til Lissabon-strategiens målsætninger som vedtaget på det europæiske topmøde i marts 2000. Sikringen af et højt beskyttelsesniveau er en af de vigtigste elementer i den europæiske sociale model og samtidig en faktor, som i høj grad bidrager til at skabe social samhørighed.

6.2 Den almindeligt udbredte opfattelse er, at høje sociale udgifter er i modstrid med målsætningerne for den økonomiske politik, men empiriske data indsamlet i forskellige europæiske stater viser, at det ikke er tilfældet. Ekspertgruppen »Socialpolitikens fremtid« har påpeget dette i sin rapport. En studie gennemført af det europæiske politikcenter viser, at lande som Sverige, Danmark, Østrig, Luxembourg og Nederlandene ikke kun har et forholdsvis højt økonomisk præstationsniveau, men også et højt socialt beskyttelsesniveau. De lande, som ligger øverst på World Economic Forums liste over de mest konkurrencedygtige økonomier, investerer desuden kraftigt i socialpolitik og i sociale sikringssystemer og noterer samtidig høje beskæftigelses- og lave fattigdomstal efter sociale overførsler⁽¹⁹⁾.

6.3 EØSU finder det kritisabelt, at den nye social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden indeholder færre konkrete foranstaltninger end sin forgænger. Det gør det vanskeligere at vurdere dagsordenen, eftersom det ikke altid er klart, i hvilken politisk retning forslaget går. Det gælder især sociallovgivningen, hvor Kommissionen begrænser sig til at foreslå en revision af de gældende direktiver og stort set ikke fremsætter nye forslag. EØSU forventer derfor, at der bliver fulgt op på den strategiske ramme med konkrete foranstaltninger. EØSU mener, at den nye social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden bør gå hånd i hånd med et handlingsprogram for de kommende fem år. De sociale rettigheder, som fastsættes i den fremtidige EU-forfatning, bør tjene som retningslinjer på dette område. Den socialpolitiske handlingsplan bør derfor omfatte både forslag til revision af de eksisterende direktiver og nye forslag til direktiver samt de planlagte debatter og koordineringsforanstaltninger til videreudvikling af den europæiske socialpolitik. EØSU mener, at det netop i forbindelse med midtvejsevalueringen af Lissabon-strategien er nødvendigt at synliggøre den europæiske socialpolitik og dens produktive rolle, når det drejer sig om at fremme vækst og beskæftigelse.

⁽¹⁹⁾ Rapport fra gruppen på højt plan om social- og arbejdsmarkedspolitikens fremtid i den udvidede Europæiske Union, maj 2004, s. 61.

6.4 I den forbindelse ønsker EØSU også at rejse spørgsmålet om finansiering af social- og arbejdsmarkedspolitikken: Selv om Kommissionen allerede ved forelæggelsen af de finansielle overslag henviste til, at EU's fremtidige budgets struktur og størrelse skal afspejle og fremme Lissabon-strategien, må det frygtes, at denne ambition ikke vil blive opfyldt.

6.5 I afsnittet i de finansielle overslag om »Konkurrenceevne for vækst og beskæftigelse«⁽²⁰⁾ henvises der ganske vist til en forhøjelse, men det er først og fremmest foranstaltninger til fremme af konkurrenceevnen og iværksætterkulturen, der nyder godt af denne forhøjelse. En sammenligning med de nuværende udgifter på social- og beskæftigelsesområdet viser, at der ikke

indgår nogen reel budgetforøgelse i den fremtidige social- og arbejdsmarkedspolitik. Kommissionen foreslår her et stort set uændret budget.

6.6 EØSU har bl.a. i sin udtalelse om rammeprogrammet »Progress«⁽²¹⁾ udtrykkeligt gjort opmærksom på, at det netop i lyset af det skuffende resultat af midtvejsrevisionen af Lissabondagsordenen er vanskeligt at forstå denne »budgetneutralitet« inden for beskæftigelses- og socialpolitikken. EØSU kræver derfor, at de midler, der afsættes til social- og arbejdsmarkedspolitikken, forhøjes på samme måde, som det er sket med de øvrige foranstaltninger inden for afsnittet vækst og beskæftigelse.

Bruxelles, den 13. juli 2005

Anne Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁰⁾ KOM(2004) 101 endelig/2 af 26.2.2004.

⁽²¹⁾ EØSU's udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om et fællesskabsprogram for beskæftigelse og social solidaritet – Progress« KOM(2004) 488 endelig af 6. april 2005, CESE 386/2005.